

بررسی جامعه‌شناختی عوامل موثر بر اعتماد اجتماعی اقلیت‌های دینی کشور (مورد مطالعه: جامعه زرتشتیان شهر تهران)

سیده حکیمه هاشمی^۱

سیدرضا صالحی امیری^۲

شهلا کاظمی پور ثابت^۳

میثم موسایی^۴

علی بقائی سرائی^۵

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۱۳۹۹/۱۰/۲۱

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۸/۲۰

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، تحلیل جامعه‌شناختی عوامل موثر بر اعتماد اجتماعی زرتشتیان شهر تهران، می‌باشد. در این پژوهش، نظریه پاتنام، گیدنز، کلمن، اینگلهارت، زتومکا، اوفه و جانسون به عنوان چارچوب نظری تحقیق انتخاب شده است. روش تحقیق در این پژوهش از نوع پیمایشی، نمونه‌گیری از نوع خوشه‌ای چند مرحله‌ای و ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه می‌باشد. جامعه آماری تحقیق را کلیه زرتشتیان ساکن در شهر تهران تشکیل می‌دهند که برابر آمار انجمن زرتشتیان تهران حدود ۷۰۰۰ نفر است. در این تحقیق حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران، برابر با ۲۱۰ نفر می‌باشند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد میزان اعتماد اجتماعی ۲۰/۹ درصد پاسخگویان در سطح پایین، ۵۲/۴ درصد در سطح متوسط و ۲۶/۷ درصد در سطح بالا قرار دارد. در این تحقیق رابطه متغیرهای پایگاه اجتماعی اقتصادی، احساس امنیت اجتماعی، رضایت از زندگی، احساس تبعیض و طرد اجتماعی با اعتماد اجتماعی معنادار و عوامل احساس تبعیض و طرد اجتماعی دارای بیشترین تاثیر بر اعتماد اجتماعی شناخته شدند، اما وجود رابطه بین متغیرهای ویژگی‌های فردی (به جز سن) با اعتماد اجتماعی رد شده است. نتایج آزمون رگرسیون این تحقیق نشان می‌دهد که ۳۳/۵ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل این تحقیق تبیین می‌گردد. واژگان کلیدی: احساس امنیت اجتماعی، احساس تبعیض، اعتماد اجتماعی، رضایت از زندگی، زرتشتیان و طرد اجتماعی.

۱. دکترای جامعه‌شناسی اقتصادی و توسعه، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران- ایران.

۲. دانشیار مدیریت فرهنگی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران- ایران (نویسنده مسئول).

E-mail: r-salehi@srbiau.ac.ir

۳. دانشیار گروه جمعیت‌شناسی، دانشگاه تهران، تهران- ایران.

۴. استاد گروه برنامه‌ریزی و توسعه اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران- ایران.

۵. استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران- ایران.

مقدمه

«امروزه به دلیل گستردگی روابط اقتصادی و افزایش مهاجرت‌ها، تحت تأثیر پدیده جهانی شدن کمتر کشوری را می‌توان یافت که با پدیده تنوع رو به رو نباشد» (صالحی امیری، ۱۳۸۸: ۶۲). جامعه ایران نیز از منظر دینی و مذهبی، جامعه‌ای متکثر است و ساختار جمعیتی در ایران با پدیده کثرت‌گرایی قومی، دینی و مذهبی مواجه است. گرچه دین رسمی در کشور ایران، اسلام و مذهب رسمی آن، شیعه است، اما در کنار اکثریت مسلمان شیعه، اقلیت‌های دینی و مذهبی فراوانی نیز زندگی می‌کنند که هم از نظر کمی، تعداد قابل ملاحظه‌ای را تشکیل می‌دهند و هم از نظر تمایلات مذهبی، پیروانی سخت‌مقید دارند. اما با این که «قانون اساسی ایران در سال ۱۹۷۹، مسیحیان (ارمنی‌ها و آشوری‌ها)، زرتشتیان و یهودیان را به عنوان اقلیت‌های مذهبی به رسمیت شناخته است اما تعداد زیادی از اقلیت‌های مذهبی ساکن ایران به دلیل سیاست‌های دولت پس از انقلاب مهاجرت کرده‌اند» (سکولین^۱، ۲۰۱۶: ۱۰۰).

با این که «آیین زرتشت، در حدود سه هزار سال پیش در میان مردم ایران پدید آمد و دین اکثریت ایرانیان بود» (فولتز^۲، ۲۰۱۱: ۷۳)، «کمبودهای عمده‌ای در جامعه زرتشتیان وجود دارد» (بلورچی^۳، ۲۰۱۸: ۷۴۶). «با وجود اختلافاتی که اکنون زرتشتیان با اکثریت مسلمان دارند، شرایط برای آن‌ها در ایران بهتر از هر زمان دیگر در طول چهارده قرن گذشته است. امروزه آن‌ها دارای حقوق قانونی کامل و همچنین دارای یک نماینده در مجلس هستند. اساساً امروزه کسی زرتشتیان را آزار نمی‌دهد و زندگی آن‌ها در ایران کاملاً با نشاط است. تعداد قابل ملاحظه‌ای از سازمان‌های مختلف زرتشتیان در سراسر کشور شگفت‌آور و فعالیت‌های آن‌ها بی‌شمار است. گاهی حتی زرتشتیان در ایران از تعدادی از حقوق محروم شده از اکثریت مسلمان ایران، برخوردار هستند و جوانان زرتشتی، آزادی بیشتری نسبت به مسلمانان دارند، با این حال آن‌ها هنوز تمایل به مهاجرت دارند» (فولتز، ۲۰۱۱: ۷۹-۷۸). طوری که ملاحظه می‌شود «تعداد زیادی از زرتشتیان در دهه‌های اخیر از ایران مهاجرت کرده‌اند» (سکولین، ۲۰۱۶: ۱۰۰). «امروزه از جمله مواردی که زرتشتیان اغلب از آن‌ها شکایاتی دارند، تبعیض در مدرسه یا محل کار و اختلافات در مورد املاک است» (فولتز، ۲۰۱۱: ۷۸). همچنین مشاهده می‌شود «زرتشتیان سعی می‌کنند با پذیرفتن غیرزرتشتیان در اجتماعات خود، پرهیز از ازدواج با غیر زرتشتیان، تلاش برای زیست در مناطق خاص خود و تحصیل فرزندان در مدارس ویژه زرتشتیان، حس تعلق و همبستگی را در میان خود افزایش داده و به کیفیت زندگی خود از خلال اهمیت دادن به پیشرفت شغلی و تحصیلی بیفزایند و هم-چنین سعی می‌کنند برای حفظ دین خود و به رسمیت شناخته شدن در جامعه و از دست ندادن حقوق قانونی خود، به شکلی کاملاً مسالمت‌آمیز در میان جامعه مسلمانان ایرانی به زیست آرام خود ادامه دهند.

^۱. Cecolin

^۲. Foltz

^۳. Bolourchi

اما در عین این که زرتشتیان به رسمیت شناخته شدند و زندگی مسالمت‌آمیزی با اکثریت مسلمان دارند، از نظر برابری حقوق اجتماعی و سیاسی با تبعیض‌هایی مواجهند» (سراج‌زاده، مومنی و درویشی، ۱۳۹۷: ۵۲۰-۵۱۹).

بنابراین با توجه به موارد فوق، دغدغه اصلی این پژوهش، تحلیل جامعه‌شناختی عوامل موثر بر اعتماد اجتماعی در جامعه زرتشتیان شهر تهران، می‌باشد. سوال اصلی این پژوهش این است که عوامل موثر بر اعتماد اجتماعی زرتشتیان شهر تهران کدام است؟ اعتماد اجتماعی از مفاهیمی است که در قالب‌های متنوعی به آن پرداخته شده است. به صورت کلی «نگاه نظریه‌پردازان به مفهوم اعتماد در سه سطح: خرد، کلان و میانی، تقسیم‌بندی می‌گردد» (خادمی، دین‌دار و ایروانی، ۱۳۹۰: ۱۳۴).

«رابرت پاتنام^۱ اعتماد را بعدی از سرمایه اجتماعی می‌داند که بر سه نوع تقسیم می‌شود: اعتماد بین شخصی که همان اعتماد مستقیم و چهره به چهره است؛ اعتماد تعمیم یافته که در سطحی گسترده از خانواده، دوستان و آشنایان قرار می‌گیرد و اعتماد نهادی یا رسمی که همان اعتماد به نظام یا سیستم است و متوجه ساختارهای غیرشخصی می‌باشد» (پاتنام، ۱۳۸۰: ۲۹۱). هم‌چنین «پاتنام اعتماد را به عنوان یک ویژگی فردی می‌نگرد و میزان اعتماد افراد را با وضعیت پایگاه اجتماعی، میزان تحصیل، میزان درآمد و تجارب شخصی آن‌ها مرتبط می‌داند» (پاتنام، ۱۹۹۳: ۱۶۷). وی معتقد است «بی‌اعتمادی در بین درآمد و منزلت پایین و نیز اعضای گروه‌های اقلیت و کسانی که احساس رضایت از زندگی خود ندارند، رایج‌تر است. اعتماد اجتماعی حاصل تجربه‌های زندگی است و کسانی که زندگی موفقیت‌آمیزی دارند نسبت به کسانی که از فقر، بیکاری، تبعیض و محرومیت اجتماعی رنج می‌برند، دارای اعتماد بیشتری هستند» (وئوقی و آرام، ۱۳۸۸: ۱۴۳).

به عقیده گیدنز^۲، «یکی از عوامل شکل دهنده اعتماد، وجود بستری امن و مناسب برای برپایی تعاملات روزمره است. اگر کنشگران از نعمت امنیت برخوردار نباشند، همواره نسبت به آینده بی‌اطمینانند و از اعتماد به دیگران خودداری می‌کنند. هم‌چنین زمانی که فرد در محیط و فضای کنش قرار می‌گیرد، به ناچار نیازمند دارا بودن سطحی از اعتماد است تا بتواند با کنشگران دیگر ارتباط برقرار کند و در مشارکت حضور یابد. از این رو، اگر گروهی از افراد جامعه همواره از مشارکت در برنامه‌ها و پروژه‌ها طرد شوند، هیچ‌گونه احساس تعلق به آن جامعه نمی‌یابند و حالتی از بی‌اعتنایی در آن‌ها شکل می‌گیرد که موجب می‌شود فرد از جریان زندگی مدنی خارج شود و از هر گونه مشارکت خود را معاف بداند. این افراد که همواره خودشان را در حاشیه می‌بینند و خود را غریبه می‌انگارند، لاجرم در برابر گروه‌های دیگر صف‌بندی می‌کنند و مای جدیدی را شکل می‌دهند. این محرومان و مطرودها، دیگران را به عنوان گروه

^۱. Putnam

^۲. Giddens

رقیب در نظر می‌گیرند و آنان را افرادی بر می‌شمارند که در تلاش‌اند بر گروه‌های دیگر سیطره پیدا کنند. بنابراین هرگز به این افراد اعتماد نمی‌کنند» (عسگری و شرافت، ۱۳۹۲: ۸۵۷-۸۵۶).

کلمن معتقد است که «توزیع سنی، جنسی، نژادی و سایر ویژگی‌های کسانی که با آن‌ها ارتباط دارند و توزیع واقعی آن ویژگی‌ها در جمعیت، تعیین می‌کند که آن‌ها با چه راه‌حلی رو در رو هستند. این گونه اطلاعات ساختاری، می‌توانند به توزیع برقراری اعتماد کمک کنند و تغییرات آن را پیش‌بینی نمایند» (کلمن، ۱۳۹۰: ۱۵۳).

کلاوس اوفه^۱ معتقد است «هرچه اعتماد کننده بیشتر بتواند به منابع دیگر (پول، قدرت و دانش) متوسل شود، آسیب‌پذیری او از ریسک اعتماد کمتر خواهد بود. در نتیجه ثروت‌مندان و صاحبان قدرت و اطلاعات، بهتر اعتماد می‌کنند، زیرا می‌توانند هزینه‌های اعتماد را بپردازند و به راحتی می‌توانند در هم شکستن اعتماد را تحمل کنند. ولی اعتماد کنندگان کم قدرت‌تر ممکن است از در هم شکستن رابطه اعتماد به شدت متضرر شوند» (تاجبخش، ۱۳۸۵: ۲۲۳-۲۰۴).

زتومکا^۲ معتقد است «اعتماد یا عدم اعتماد ممکن است به سمت جنسیت و سن سوق داده شود» (وٹوقی و آرام، ۱۳۸۸: ۱۴۳). هم‌چنین زتومکا معتقد است، «چنان که کار بخش مهمی از زندگی فرد را تشکیل می‌دهد، پایگاه شغلی ثابت و قابل اعتماد به عنوان یک منبع اعتماد تلقی می‌شود که به شخص گرایش خوشبینانه‌تری نسبت به جهان ارائه می‌دهد. به عقیده زتومکا تحصیلات نیز نقش چندگانه‌ای در ایجاد اعتماد و نیز از بین بردن آن ایفا می‌کند. تحصیلات یکی از مطمئن‌ترین راه‌هایی است که از گرفتار شدن به دام اعتماد ساده‌لوحانه، کورکورانه و یا بی‌اعتمادی وسواس‌گونه جلوگیری می‌کند. به اعتقاد زتومکا، کسانی که در پایین‌ترین درجه مراتب اقتصادی و اجتماعی هستند، معمولاً نمی‌توانند امیدوار باشند آینده نسبتاً خوبی داشته باشند. پایگاه طبقاتی آن‌ها احتمالاً شرایطی را به وجود آورده است که در آن شرایط، بدبینی و عدم اعتماد امری واقع بینانه است و نتیجه معکوس آن به سبب پایگاه اقتصادی و اجتماعی بالا به وجود می‌آید. وی هم‌چنین معتقد است از عوامل ایجاد کننده اعتماد و بی‌اعتمادی و حاکمیت آن در جامعه، تعدد نقش که یکی از عوامل وابسته به شغل است و عبارتست از تعدد نقش‌های اجتماعی که افراد در جامعه ایفا می‌کنند» (زتومکا، ۱۳۸۴: ۱۵۰-۱۴۷). «زتومکا بین امنیت وجودی و نظام اجتماعی رابطه برقرار می‌کند. او معتقد است هنگامی که از امنیت وجودی سخن می‌گوییم، اعتماد به نظام را در ذهن داریم و نسبت به یک نظام کلی، از خود اعتماد نشان می‌دهیم» (زتومکا، ۱۳۸۶: به نقل از شارع پور، رزاقی و غلامزاده، ۱۳۹۰: ۶۶).

^۱. Offe

^۲. Sztompka

تحقیقات اینگلهارت^۱ نشان می‌دهد که سطوح نسبتاً پایین رضایت و اعتماد موجب می‌شود که شخص به احتمال زیاد نظام ساختار موجود را نپذیرفته و دچار حالت آنومی یا بیگانگی اجتماعی شود. رضایت از زندگی، رضایت اجتماعی، فضای باز ارتباطات اجتماعی و در نهایت اعتماد به یکدیگر همگی به هم وابسته بوده و نشانه‌های نگرش‌های مثبت را نسبت به جهانی که شخص در آن زندگی می‌کند تشکیل می‌دهند (اینگلهارت، ۱۹۹۹: ۱۲۰-۸۸).

جانسون^۲ معتقد است «برای ایجاد ارتباط، فرد باید بتواند فضایی آکنده از اعتماد ایجاد کند که ترس - های خود و دیگری را از طرد و دفع شدن کاهش دهد و امید به پذیرش، حمایت و تایید را ارتقاء بخشد» (درانی و رشیدی، ۱۳۸۷: ۱۶-۱۵).

روش تحقیق

پژوهش حاضر بر اساس رویکرد کمی و با استفاده از روش پیمایشی، انجام شده است. واحد تحلیل، فرد و سطح آن، خرد می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را جامعه زرتشتیان ساکن در شهر تهران تشکیل می‌دهند که با توجه به آمار انجمن زرتشتیان تهران، حدود هفت هزار نفر است. هم‌چنین در این تحقیق در جمع‌آوری اطلاعات مقدماتی و نظریه‌ها از روش اسنادی استفاده شده است. در این تحقیق از نمونه - گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای برای مشخص نمودن پاسخگویان استفاده شد. برای تعیین اندازه نمونه در این پژوهش با توجه به جامعه آماری که از اقلیت‌ها می‌باشند و با استفاده از فرمول کوکران و در نظر گرفتن ۰/۰۷ دقت، حجم نمونه برابر با ۱۹۱ محاسبه شد که برای اطمینان بیشتر در این تحقیق در نهایت ۲۱۰ پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت.

یافته‌ها

در این بخش در ابتدا ویژگی‌های جمعیتی (جنسیت، سن، وضعیت تأهل، وضعیت مسکن، میزان تحصیلات و ...) پاسخگویان و سپس پایگاه اجتماعی - اقتصادی و متغیرهای تحقیق با توجه به نتایج پژوهش توصیف می‌شوند.

ویژگی‌های جمعیتی پاسخگویان

در این پژوهش از مجموع پاسخگویان از نظر جنس، ۵۵ درصد از پاسخگویان را زنان تشکیل داده‌اند که مد یا بیشترین فراوانی محسوب می‌شود و ۴۵ درصد از پاسخگویان را مردان تشکیل داده‌اند. از تعداد ۲۱۰ نفر پاسخگو در مورد متغیر سن، ۱۱ درصد از پاسخگویان در سن زیر ۲۰ سال قرار دارند. ۳۱/۴ درصد در سنین ۲۱ تا ۳۰ سال، ۱۱/۹ درصد در سنین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۸/۶ درصد در سنین

^۱. Inglehart

^۲. Johnson

۴۱ تا ۵۰ سال و در نهایت ۲۷/۱ درصد از پاسخگویان دارای سن بالای ۵۰ سال می‌باشند. لازم به ذکر است مد یا بیشترین فراوانی مربوط به سنین ۲۱ تا ۳۰ سال می‌باشد.

از مجموع پاسخگویان از حیث وضعیت تأهل، ۵۰/۷ درصد از پاسخگویان را افراد متأهل تشکیل داده‌اند که مد یا بیشترین فراوانی محسوب می‌شود. ۴۲/۹ درصد افراد نیز مجرد، ۲/۴ درصد مجرد بر اثر طلاق و ۳/۹ درصد مابقی شامل افراد مجرد بر اثر فوت همسر می‌باشد.

از مجموع پاسخگویان از حیث وضعیت مسکن، ۶۴/۲ درصد از پاسخگویان مالک می‌باشند که مد یا بیشترین فراوانی محسوب می‌شود و ۳۴/۸ درصد مستأجر می‌باشند.

از مجموع پاسخگویان به لحاظ تحصیلات، ۵/۳ درصد از پاسخگویان دارای سطح تحصیلی بی‌سواد و ابتدایی می‌باشند، تحصیلات ۲۹/۸ درصد سیکل و دیپلم، ۵۴/۳ درصد فوق دیپلم و لیسانس، ۶/۷ درصد فوق لیسانس و ۳/۸ درصد مابقی دکتری می‌باشند.

پایگاه اجتماعی-اقتصادی

جدول شماره (۱) مربوط به پایگاه اجتماعی-اقتصادی پاسخگویان می‌باشد که برای توصیف روشن‌تر آن، از ترکیب و رتبه‌بندی گویه‌های مربوط به آن (میزان تحصیلات و منزلت شغلی پاسخگویان و درآمد ماهیانه خانواده آنان) استفاده گردیده است. همان‌طور که نتایج درصدی جدول نشان می‌دهد، ۳۱/۱ درصد افراد دارای سطح پایگاه اجتماعی-اقتصادی پایین، ۵۷/۹ درصد در سطح متوسط و ۱۰/۹ درصد از سطح بالایی برخوردارند.

جدول شماره (۱): توزیع فراوانی و درصد پاسخگویان بر حسب پایگاه اجتماعی-اقتصادی

فراوانی	درصد	درصد خالص	
۵۷	۲۷/۱	۳۱/۱	پایین
۱۰۶	۵۰/۵	۵۷/۹	متوسط
۲۰	۹/۵	۱۰/۹	بالا
۱۸۳	۸۷/۱	۱۰۰/۰	جمع
۲۷	۱۲/۹		بی‌پاسخ
۲۱۰	۱۰۰/۰		جمع

میزان اعتماد اجتماعی

چنان‌که آمده است، در این پژوهش برای سنجش میزان اعتماد اجتماعی از ترکیب سه بعد اعتماد؛ اعتماد بین شخصی یا درون گروهی، اعتماد تعمیم یافته یا برون گروهی و اعتماد نهادی یا ساختاری استفاده شده است.

جدول شماره (۲): توزیع درصدی پاسخگویان بر حسب اعتماد اجتماعی و ابعاد آن

ابعاد اعتماد اجتماعی	پایین	متوسط	بالا
اعتماد بین شخصی	۱۹/۷	۵۶/۷	۲۳/۶
اعتماد اعتماد تعمیم یافته	۱۳/۵	۶۱/۴	۲۵/۱
اعتماد نهادی	۱۲/۹	۵۱/۵	۳۵/۶
اعتماد اجتماعی	۲۰/۹	۵۲/۴	۲۶/۷

همان طور که نتایج درصدی جدول شماره (۲) نشان می‌دهد به لحاظ اعتماد اجتماعی، ۲۰/۹ درصد افراد در سطح پایین، ۵۲/۴ درصد در سطح متوسط و ۲۶/۷ درصد در سطح بالایی قرار دارند. بنابراین میزان اعتماد اجتماعی پاسخگویان در این تحقیق در حد متوسط ارزیابی شده است.

میزان طرد اجتماعی

طرد اجتماعی به لحاظ نظری به چهاربعد اشاره دارد و اغلب زمانی رخ می‌دهد که فرد به طور همزمان در چند بعد از این ابعاد دچار محرومیت شده باشد. در این تحقیق نیز طرد اجتماعی در چهار بعد: مشارکت اجتماعی، یکپارچگی هنجاری، محرومیت مادی و دسترسی به حقوق اجتماعی به عنوان جزئی جدایی‌ناپذیر از مفهوم طرد اجتماعی مورد بررسی و سنجش قرار گرفت. این تعریف طرد اجتماعی از مطالعات انجام گرفته توسط هوف و ورومن (۲۰۱۱)، اقتباس شده است.

جدول شماره (۳): توزیع درصدی پاسخگویان بر حسب میزان طرد اجتماعی

ابعاد طرد اجتماعی	پایین	متوسط	بالا
مشارکت اجتماعی	۲۲/۰	۴۹/۸	۲۸/۲
یکپارچگی هنجاری	۲۲/۲	۵۹/۱	۱۸/۷
دسترسی به حقوق اجتماعی	۱۸/۹	۶۷/۰	۱۴/۱
محرومیت مادی	۲۴/۲	۶۱/۸	۱۴/۰
میزان طرد اجتماعی	۳۰/۶	۵۳/۶	۱۵/۸

در کل، همان طور که نتایج درصدی جدول شماره (۳) نشان می‌دهد برای توصیف میزان طرد اجتماعی پاسخگویان از ترکیب و رتبه‌بندی شاخص‌های مربوط به آن استفاده گردیده است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد به لحاظ میزان طرد اجتماعی، ۳۰/۶ درصد افراد در سطح پایین، ۵۳/۶ درصد در سطح متوسط و ۱۵/۸ درصد در سطح بالایی قرار دارند که در کل میزان طرد اجتماعی در جامعه آماری این تحقیق در حد متوسط (رو به پایین) ارزیابی می‌شود.

میزان احساس تبعیض

احساس تبعیض شرایطی را در بر می‌گیرد که برخی افراد تفاوت‌هایی را بین خود و دیگران احساس می‌کنند. هومنز معتقد است، اگر تناسب بین انتظارات و قابلیت‌ها رعایت نشود، فرد احساس تبعیض می‌کند و به هنجارهای اجتماعی- گروهی توجهی نمی‌کند، ارزش‌ها و الگوهای جمعی را نپذیرفته، احتمالاً شخصیت خاص و منفرد پیدا می‌کند (ریترز، ۱۳۹۸: ۴۵۵).

به منظور سنجش متغیر احساس تبعیض در بین زرتشتیان شهر تهران، ۶ گویه در نظر گرفته شده است، که از پژوهش‌های غلامی و علیزاده (۱۳۹۶)، اقتباس شده است.

یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد در رابطه با گویه "در مقایسه با سایر ادیان ایرانی به فرهنگ و زبان ما توجه نمی‌شود"، بیشترین درصد، گزینه موافقم و ۴۱/۹ درصد است. در رابطه با گویه "دولت به خواسته‌های زرتشتیان توجه نمی‌کند"، بیشترین درصد، گزینه موافقم و ۳۴/۳ درصد می‌باشد. در پاسخ به گویه "آموزش و پرورش به مدارس زرتشتی، توجه زیادی می‌کند"، بیشترین درصد، گزینه متوسط و ۴۰/۷ درصد است. در پاسخ به گویه "به عمران و آبادانی در مناطق زرتشتی نشین توجه می‌شود"، بیشترین درصد، گزینه متوسط و ۴۷/۱ درصد است. در رابطه با گزینه "میراث فرهنگی به آنشکده‌ها توجه لازم دارد"، بیشترین درصد، گزینه مخالفم و ۳۷/۱ درصد و در نهایت در رابطه با گویه "به زرتشتیان اجازه ورود به پست‌های کلیدی دولتی داده نمی‌شود"، ۳۹/۴ درصد گزینه موافقم را بیشتر انتخاب کرده‌اند.

میزان احساس امنیت اجتماعی

امنیت اجتماعی یعنی قابلیت حفظ محیط داخلی کشور برای گسترش الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، آداب و رسوم و هویت ملی و مذهبی (Watson, 2005: 8). امنیت و نظم را با هر یک از مفاهیم فوق و یا احساس امنیت، احساس آرامش خاطر، نداشتن ترس از انتقاد آزادانه و غیره می‌توان تعریف نمود و سنجید (حیدرآبادی، ۱۳۹۰: ۶۸).

به منظور سنجش متغیر احساس امنیت اجتماعی در بین زرتشتیان شهر تهران، ۷ گویه در نظر گرفته شده است، که از پژوهش محمد مهدی فرزبد (۱۳۹۰)، اقتباس شد.

نتایج درصدی این تحقیق نشان می‌دهد، در رابطه با گویه "مصرف مواد مخدر و اعتیاد در محله ما وجود دارد"، بیشترین درصد، گزینه کم و ۴۹/۱ درصد می‌باشد. در رابطه با گویه "سرقت و دزدی در محله ما وجود دارد"، بیشترین درصد، گزینه کم و ۳۸/۶ درصد است. در پاسخ به گویه "تردد در شب به تنهایی در محله ما خطرناک است"، بیشترین درصد، گزینه متوسط و ۳۵/۷ درصد است. در پاسخ به گویه "ارتباط دوستانه با غریبه‌ها در محله ما برای هم محله‌ای‌های ما خطرناک است"، بیشترین درصد، گزینه کم و ۴۰/۵ درصد می‌باشد. در رابطه با گزینه "در صورت خالی بودن منزل مسکونی احتمال سرقت از

وسایل منزل وجود دارد"، بیشترین درصد، گزینه متوسط و ۳۳ درصد است. در رابطه با گزینه "برای بیان عقاید و نظرات خود احساس آزادی می‌کنم"، بیشترین درصد، گزینه متوسط و ۳۳/۳ درصد و در نهایت در رابطه با گویه "فعالیت سیاسی برای ما می‌تواند پیامد منفی به همراه داشته باشد"، ۴۱/۱ درصد گزینه بسیار زیاد را انتخاب کرده‌اند.

میزان رضایت از زندگی

داینر با بیان مفهوم خوشبختی ذهنی، رضایت از زندگی را به عنوان ارزیابی ذهنی فرد از کیفیت کلی زندگی خویش و یا برخی از جنبه‌های خاص زندگی‌اش تعریف کرده است. وی با طراحی پرسشنامه‌ای پنج گویه‌ای رضایت فرد از زندگی خویش را می‌سنجد (فیروزی زرگر و علمی، ۱۳۹۲: ۲۶). در این پژوهش نیز برای سنجش میزان رضایت از زندگی پاسخگویان، از مقیاس رضایت از زندگی‌ای که توسط داینر طراحی شده استفاده شده است.

نتایج درصدی این تحقیق نشان می‌دهد، در رابطه با گویه "در بسیاری از زمینه‌های زندگی به شرایط ایده‌آل نزدیک شده‌ام"، بیشترین درصد، گزینه متوسط و ۲۹/۷ درصد بوده است. در رابطه با گویه "شرایط زندگی‌ام عالی است"، بیشترین درصد، گزینه زیاد و ۲۸/۷ درصد است. در پاسخ به گویه "از زندگی‌ام راضی نیستم"، بیشترین درصد، گزینه متوسط و ۳۲/۴ درصد می‌باشد. در پاسخ به گویه "هر چیز مهمی که در زندگی‌ام آرزوی آن را داشتم به دست آوردم"، بیشترین درصد، گزینه کم و ۳۸/۱ درصد و در نهایت در رابطه با گویه "در صورتی که دوباره زندگی‌ام همین مسیر را دنبال نخواهم کرد"، ۲۸/۱ درصد گزینه متوسط را انتخاب کرده‌اند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات

در این بخش با توجه به فرضیات تحقیق به آزمون‌های آماری مربوطه و تعمیم نتایج نمونه به جمعیت پرداخته می‌شود:

- ویژگی‌های فردی (سن، جنس، وضعیت تأهل و وضعیت مسکن) زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است.

بررسی رابطه بین جنس افراد و میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها

در این بررسی نتایج آزمون آماری t مستقل برای مقایسه میزان اعتماد اجتماعی افراد در دو گروه (زنان و مردان) آورده شده است. بر طبق مقدار آزمون t (۱/۱۰۱-) و با توجه به درجه آزادی $d.f=188$ ، با قبول خطای بیش از ۰/۰۵ (۰/۲۷۲) و درجه اطمینان کمتر از ۰/۹۵ می‌توان نتیجه گرفت، بین این دو گروه از نظر میزان اعتماد اجتماعی تفاوت معناداری وجود ندارد و لذا این فرضیه تایید نمی‌گردد.

بررسی رابطه بین سن افراد و میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها

بر اساس آزمون پیرسون به دست آمده ($-0/141$) با قبول خطای حدود $0/05$ ($0/051$) و درجه اطمینان حدود $0/95$ می‌توان گفت بین میزان سن افراد و میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها با تسامح رابطه معناداری وجود دارد و لذا این فرضیه تایید می‌گردد.

با توجه به مقدار آزمون پیرسون شدت رابطه بین دو متغیر در حد بسیار ضعیف می‌باشد و مقدار منفی همبستگی نشان از رابطه معکوس بین دو متغیر است، بدین معنا که هر چه سن افراد بالاتر باشد میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها پایین‌تر است و بر عکس.

بررسی رابطه بین وضعیت تأهل افراد و میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها

در این تحقیق نتایج آزمون آماری t مستقل برای مقایسه میزان برخورداری افراد از اعتماد اجتماعی در دو گروه آورده شده است. گروه اول شامل افراد متأهل و گروه دوم را افراد مجرد تشکیل داده‌اند. بر طبق مقدار آزمون t ($-0/993$) و با توجه به درجه آزادی $d.f=175$ ، با قبول خطای بیش از $0/05$ ($0/322$) و درجه اطمینان کمتر از $0/95$ می‌توان نتیجه گرفت بین این دو گروه از نظر میزان برخورداری از اعتماد اجتماعی تفاوت معناداری وجود ندارد.

بررسی رابطه بین وضعیت مسکن افراد و میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها

در این تحقیق نتایج آزمون آماری t مستقل برای مقایسه میزان برخورداری افراد از اعتماد اجتماعی در دو گروه آورده شده است. گروه اول شامل افراد مالک و گروه دوم را افراد مستأجر تشکیل داده‌اند. بر طبق مقدار آزمون t ($-0/399$) و با توجه به درجه آزادی $d.f=180$ ، با قبول خطای بیش از $0/05$ ($0/690$) و درجه اطمینان کمتر از $0/95$ می‌توان نتیجه گرفت بین این دو گروه از نظر میزان اعتماد اجتماعی تفاوت معناداری وجود ندارد.

- پایگاه اجتماعی - اقتصادی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است. براساس آزمون پیرسون به دست آمده ($0/170$) با قبول خطای کمتر از $0/05$ ($0/027$) و درجه اطمینان بیش از $0/95$ می‌توان گفت بین پایگاه اجتماعی - اقتصادی و میزان اعتماد اجتماعی افراد رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۴): رابطه بین اعتماد اجتماعی زرتشتیان شهر تهران و پایگاه اجتماعی - اقتصادی

متغیر	آماره	پایگاه اجتماعی - اقتصادی
اعتماد اجتماعی	Pearson Correlation	.۱۷۰(*)
	Sig. (2-tailed)	.۰۲۷

با توجه به مقدار آزمون پیرسون شدت رابطه بین دو متغیر در حد ضعیف می‌باشد و مقدار مثبت همبستگی نشان از رابطه مستقیم بین دو متغیر است. بدین معنا که هر چه پایگاه اجتماعی - اقتصادی افراد بالاتر باشد میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها بالاتر است و بر عکس. - طرد اجتماعی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است.

جدول شماره (۵): رابطه بین شاخص‌های احساس طرد اجتماعی و میزان برخورداری افراد از شاخص‌های اعتماد اجتماعی

شاخص‌های احساس طرد اجتماعی	اعتماد بین شخصی	اعتماد تعمیم یافته	اعتماد نهادی
Pearson Correlation	.۱۴۳(*)	.۱۵۳(*)	.۱۷۰(*)
Sig. (2-tailed)	.۰۳۹	.۰۲۸	.۰۱۶
N	۲۰۷	۲۰۶	۲۰۱
Pearson Correlation	.۱۵۷(*)	.۰۳۵	.۰۹۵
Sig. (2-tailed)	.۰۲۶	.۶۲۵	.۱۸۵
N	۲۰۱	۲۰۰	۱۹۵
Pearson Correlation	-.۰۵۲	.۰۵۹	.۲۳۹(**)
Sig. (2-tailed)	.۴۶۱	.۴۰۱	.۰۰۱
N	۲۰۴	۲۰۳	۱۹۹
Pearson Correlation	.۰۱۸	-.۱۵۶(*)	-.۰۱۵
Sig. (2-tailed)	.۸۰۰	.۰۲۶	.۸۳۹
N	۲۰۵	۲۰۴	۱۹۹
Pearson Correlation	-.۰۴۹	-.۱۵۶(*)	-.۲۰۸(**)
Sig. (2-tailed)	.۵۰۱	.۰۳۰	.۰۰۴
N	۱۹۴	۱۹۳	۱۸۹

بر اساس نتایج به دست آمده در جدول (۵) شاخص مشارکت اجتماعی با شاخص‌های اعتماد بین شخصی، اعتماد تعمیم یافته و اعتماد نهادی رابطه معناداری دارد. شاخص یکپارچگی هنجاری فقط با شاخص اعتماد بین شخصی رابطه معناداری دارد. شاخص دسترسی به حقوق اجتماعی فقط با شاخص اعتماد نهادی رابطه معناداری دارد. شاخص محرومیت مادی فقط با شاخص اعتماد تعمیم یافته رابطه معناداری دارد. متغیر طرد اجتماعی با شاخص‌های اعتماد تعمیم یافته و اعتماد نهادی رابطه معناداری دارد.

جدول شماره (۶): رابطه بین اعتماد اجتماعی زرتشتیان شهر تهران و طرد اجتماعی آن‌ها

متغیر	آماره	طرد اجتماعی
Pearson Correlation		-.۳۰۴(**)
Sig. (2-tailed)		.۰۰۰

با توجه به جدول شماره (۶) بر اساس آزمون پیرسون به دست آمده ($-۰/۳۰۴$) با قبول خطای کمتر از $۰/۰۱$ ($۰/۰۰۰$) و درجه اطمینان بیش از $۰/۹۹$ می‌توان گفت بین میزان احساس طرد اجتماعی و میزان اعتماد اجتماعی افراد رابطه معناداری وجود دارد.

هم‌چنین با توجه به مقدار آزمون پیرسون شدت رابطه بین دو متغیر در حد متوسط می‌باشد و مقدار منفی همبستگی نشان از رابطه معکوس بین دو متغیر است. بدین معنا که هر چه میزان طرد اجتماعی افراد بالاتر باشد میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها پایین‌تر است و بر عکس.

- احساس تبعیض زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است.

جدول شماره (۷): رابطه بین میزان احساس تبعیض افراد و میزان برخورداری آن‌ها از شاخص‌های اعتماد اجتماعی

اعتماد تبعیض	اعتماد بین شخصی	اعتماد تعمیم یافته	اعتماد نهادی
Pearson Correlation	۰.۲۴	-۰.۱۹۸(**)	-۰.۴۹۳(**)
Sig. (2-tailed)	۰.۷۳۴	۰.۰۰۵	۰.۰۰۰

جدول شماره (۷) رابطه بین میزان احساس تبعیض افراد و میزان برخورداری آن‌ها از شاخص‌های اعتماد اجتماعی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج به دست آمده بین متغیر احساس تبعیض با شاخص‌های اعتماد تعمیم یافته و اعتماد نهادی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۸): رابطه بین اعتماد اجتماعی زرتشتیان شهر تهران و احساس تبعیض اجتماعی آن‌ها

متغیر	آماره	احساس تبعیض
اعتماد اجتماعی	Pearson Correlation	-۰.۴۳۲(**)
	Sig. (2-tailed)	۰.۰۰۰

بر اساس آزمون پیرسون به دست آمده ($-۰/۴۳۲$) با قبول خطای کمتر از $۰/۰۱$ ($۰/۰۰۰$) و درجه اطمینان بیش از $۰/۹۹$ می‌توان گفت بین میزان احساس تبعیض افراد و میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

هم‌چنین با توجه به مقدار آزمون پیرسون شدت رابطه بین دو متغیر در حد متوسط می‌باشد و مقدار منفی همبستگی نشان از رابطه معکوس بین دو متغیر است. بدین معنا که هر چه میزان احساس تبعیض در بین افراد بالاتر باشد میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها پایین‌تر است و بر عکس.

- احساس امنیت اجتماعی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است.

جدول شماره (۹): رابطه بین میزان احساس امنیت اجتماعی افراد و میزان برخورداری آن‌ها از شاخص‌های اعتماد اجتماعی

اعتماد بین شخصی	اعتماد تعمیم یافته	اعتماد نهادی	احساس امنیت اجتماعی
.۰۶۴	.۱۶۷(*)	.۲۳۳(**)	Pearson Correlation
.۳۶۴	.۰۱۷	.۰۰۱	Sig. (2-tailed)

جدول شماره (۹) رابطه بین میزان احساس امنیت اجتماعی افراد و میزان برخورداری آن‌ها از شاخص‌های اعتماد اجتماعی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج به دست آمده بین متغیر احساس امنیت اجتماعی با شاخص‌های اعتماد تعمیم یافته و اعتماد نهادی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۱۰): رابطه بین اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی پاسخگویان

متغیر	آماره	احساس امنیت اجتماعی
اعتماد اجتماعی	Pearson Correlation	.۲۹۸(**)
	Sig. (2-tailed)	.۰۰۰

بر اساس آزمون پیرسون به دست آمده (۰/۲۹۸) با قبول خطای کمتر از ۰/۰۱ (۰/۰۰۰) و درجه اطمینان بیش از ۰/۹۹ می‌توان گفت بین میزان احساس امنیت اجتماعی و میزان اعتماد اجتماعی پاسخگویان رابطه معناداری وجود دارد.

هم‌چنین با توجه به مقدار آزمون پیرسون بین دو متغیر شدت رابطه در حد ضعیف می‌باشد و مقدار مثبت همبستگی نشان از رابطه مستقیم بین دو متغیر است. بدین معنا که هر چه میزان احساس امنیت اجتماعی افراد بالاتر باشد میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها بالاتر است و برعکس. - رضایت از زندگی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است.

جدول شماره (۱۱): رابطه بین میزان رضایت از زندگی افراد و میزان برخورداری آن‌ها از شاخص‌های اعتماد اجتماعی

رضایت از زندگی	اعتماد بین شخصی	اعتماد تعمیم یافته	اعتماد نهادی
Pearson Correlation	-۰.۰۲۲	.۱۵۵(*)	.۱۳۶
Sig. (2-tailed)	.۷۵۰	.۰۲۶	.۰۵۵

جدول شماره (۱۱) رابطه بین میزان رضایت از زندگی افراد و میزان برخورداری آن‌ها از شاخص‌های اعتماد اجتماعی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج به دست آمده فقط بین متغیر میزان رضایت از زندگی با شاخص اعتماد تعمیم یافته رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره (۱۲): رابطه بین میزان اعتماد اجتماعی و رضایت از زندگی پاسخگویان

متغیر	آماره	رضایت از زندگی
اعتماد اجتماعی	Pearson Correlation	.۲۳۲(**)
	Sig. (2-tailed)	.۰۰۱

بر اساس آزمون پیرسون به دست آمده (۰/۲۳۲) با قبول خطای کمتر از ۰/۰۱ (۰/۰۰۱) و درجه اطمینان بیش از ۰/۹۹ می‌توان گفت بین میزان رضایت از زندگی و میزان اعتماد اجتماعی پاسخگویان رابطه معناداری وجود دارد.

هم‌چنین با توجه به مقدار آزمون پیرسون شدت رابطه بین دو متغیر در حد ضعیف می‌باشد و مقدار مثبت همبستگی نشان از رابطه مستقیم بین دو متغیر است. بدین معنا که هر چه میزان رضایت افراد از زندگی بالاتر باشد میزان اعتماد اجتماعی آنان بالاتر است و بر عکس.

جدول شماره (۱۳) مربوط است به نتایج آزمون رگرسیون، با توجه به ضریب همبستگی چندگانه $R=۰/۵۷۹$ شدت رابطه بین متغیر وابسته و متغیرهای مستقل در حد قوی می‌باشد. و با توجه به مقدار آزمون $f(۴/۵۳۰)$ و سطح معنی‌داری آن (۰/۰۰۰) رگرسیون و رابطه بین متغیرها با ۹۹ درصد اطمینان و خطای کمتر از ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد.

مقدار $(R^2=۰/۳۳۵)$ نشان می‌دهد که ۳۳/۵ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط این پانزده شاخص و متغیر مستقل تبیین می‌گردد.

جدول شماره (۱۳): نتایج آزمون رگرسیون تحقیق

Model Summary					
Std. Error of the Estimate	Adjusted R Square	R Square	R		
۸.۴۳۷	.۲۶۱	.۳۳۵	.۵۷۹ ^a		

Coefficients ^a					
Sig.	T	Standardized Coefficients Beta	Unstandardized Coefficients		Model
			Std. Error	B	
.۰۰۰	۹.۰۲۹		۱۴.۸۹۲	۱۳۴.۴۶۹	(Constant)
.۰۰۵	-۲.۸۸۳	-.۲۸۱	.۱۰۹	-.۳۱۴	طرد اجتماعی
.۰۰۰	-۴.۹۹۴	-.۴۰۸	.۱۹۲	-.۹۵۸	احساس تبعیض
.۹۳۰	-.۰۸۷	-.۰۰۷	.۱۷۶	-.۰۱۵	احساس امنیت اجتماعی
.۷۳۱	-.۳۴۴	-.۰۳۰	.۱۹۶	-.۰۶۷	رضایت از زندگی
.۰۳۹	-۲.۰۸۴	-.۱۶۵	۱.۵۵۱	-۳.۲۳۳	زن بودن
.۴۳۱	-.۷۹۱	-.۰۸۰	۱.۹۹۱	-۱.۰۵۷۵	متاهل بودن
.۷۶۷	-.۲۹۷	-.۰۲۳	۴.۱۹۳	-۱.۲۴۶	مجرد بر اثر طلاق
.۳۵۷	-.۹۲۴	-.۰۷۵	۴.۹۵۰	-۴.۰۵۷۵	مجرد بر اثر فوت همسر
.۰۸۳	۱.۷۴۵	.۱۳۶	۱.۵۹۸	۲.۷۹۰	مستاجر بودن
.۲۳۷	۱.۱۸۸	.۰۸۵	۸.۶۳۹	۱۰.۲۶۱	سازمانی و سایر
.۸۶۴	-.۱۷۱	-.۰۱۸	.۷۳۳	-.۱۲۶	سن
.۴۴۵	-.۷۶۷	-.۰۶۹	۱.۰۵۵	-.۸۰۹	تحصیلات
.۲۷۴	۱.۰۹۷	.۱۰۰	۸۵۱	.۹۳۴	میزان درآمد ماهیانه خانواده
.۶۵۶	-.۴۴۶	-.۰۳۸	.۶۸۱	-.۳۰۴	منزلت شغلی فرد

با توجه به آزمون t محاسبه شده اثر سه متغیر میزان طرد اجتماعی افراد و احساس تبعیض و متغیر جنس (زن بودن) در معادله رگرسیون معنی‌دار شده است. متغیر میزان طرد اجتماعی در رابطه با متغیر وابسته میزان اعتماد اجتماعی افراد با ۹۹ درصد اطمینان و خطای کمتر از ۱ درصد معنی‌دار شده است، متغیر میزان احساس تبعیض در رابطه با متغیر وابسته با ۹۹ درصد اطمینان و خطای کمتر از ۱ درصد معنی‌دار شده است و متغیر جنس (زن بودن) در رابطه با متغیر وابسته با ۹۵ درصد اطمینان و خطای کمتر از ۵ درصد معنی‌دار شده است و اثر بقیه متغیرهای مستقل در معادله رگرسیون معنی‌دار نشده است. اما در مورد اهمیت و نقش متغیر مستقل در پیشگویی معادله رگرسیون باید از مقادیر بتا استفاده کرد. با توجه به مقدار بتای به دست آمده می‌توان قضاوت کرد متغیر میزان احساس تبعیض به مراتب سهم بیشتری در مقایسه با متغیرهای دیگر در پیشگویی متغیر وابسته دارد. زیرا یک واحد تغییر در انحراف معیار آن باعث می‌شود تا انحراف معیار متغیر وابسته میزان اعتماد اجتماعی به اندازه ۰/۴۰ تغییر کند.

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

این تحقیق به دنبال ایجاد نگاهی نو و توصیفی جدید از وضعیت اعتماد اجتماعی اقلیت‌های دینی در ایران می‌باشد. این پژوهش، از میان سه اقلیت دینی مسیحی، یهودی و زرتشتی که ریشه الهی دارند، در قانون اساسی ایران به رسمیت شناخته شده‌اند و در مجلس نماینده دارند، اقلیت زرتشتی را به دلیل مهاجر نبودن، ایرانی اصیل بودن، با سابقه حدود ۳۰ قرن زندگی در ایران، همزیستی مسالمت‌آمیز و سازگاری بیشتر با مسلمانان و هم‌چنین به علت به وجود آمدن مشکلاتی برای پست‌های مدیریتی در برخی نهادها و به این علت که پژوهش جامعه‌شناختی میدانی در بین این اقلیت اصیل ایرانی در مرکز کشور صورت نگرفته است، به عنوان موضوع پژوهش، برای بررسی انتخاب نموده‌است.

فرضیه اول این تحقیق: «ویژگی‌های فردی (سن، جنس، وضعیت تأهل و وضعیت مسکن) زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است»، بنابر یافته‌های این تحقیق (در بین ویژگی‌های فردی به جز متغیر سن) این فرضیه رد شده است. بنابراین نظریه پاتنام و زومکا در زمینه تاثیر ویژگی‌های فردی بر اعتماد اجتماعی، در مورد جامعه آماری تحقیق، تنها در مورد متغیر سن صدق می‌کند.

فرضیه دوم این تحقیق: «پایگاه اجتماعی - اقتصادی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است»، بنابر یافته‌های این تحقیق تایید شده است. بنابر این نظریه اوفه، پاتنام و زومکا در مورد ارتباط پایگاه اجتماعی اقتصادی با اعتماد اجتماعی در جامعه زرتشتیان شهر تهران نیز تأیید شده است.

فرضیه سوم تحقیق: «طرد اجتماعی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است»، با توجه به نتایج تحقیق تایید شده است. از این رو نظریه جانسون و گیدنز مبنی بر وجود رابطه معنادار بین طرد اجتماعی و اعتماد اجتماعی در جامعه زرتشتیان شهر تهران نیز تایید شده است.

فرضیه چهارم این تحقیق: «احساس تبعیض زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است»، بنا بر این نظریه پاتنام مبنی بر وجود رابطه بین میزان احساس تبعیض و میزان اعتماد اجتماعی در جامعه زرتشتیان شهر تهران نیز تایید شده است.

فرضیه پنجم: «احساس امنیت اجتماعی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است»، بنا بر یافته‌های این تحقیق مورد تایید واقع شد. از این رو نظریه گیدنز و زتومکا مبنی بر وجود رابطه معنادار بین میزان احساس امنیت اجتماعی و میزان اعتماد اجتماعی در جامعه زرتشتیان شهر تهران نیز تایید شده است.

فرضیه ششم این تحقیق: «رضایت از زندگی زرتشتیان شهر تهران بر اعتماد اجتماعی آن‌ها موثر است»، با توجه به یافته‌های این تحقیق تایید شده است. در این تحقیق نظریه اینگلهارت و پاتنام مبنی بر وجود رابطه معنادار بین میزان رضایت از زندگی افراد و میزان اعتماد اجتماعی آن‌ها تایید شده است. بنابر نتایج این تحقیق، دولت باید برای از بین بردن احساس تبعیض و طرد اجتماعی در بین اقلیت‌های دینی در کشور جهت بالا بردن اعتماد اجتماعی آن‌ها کوشا باشد و در برنامه‌ریزی‌ها خواسته‌ها و نیازهای اقلیت‌ها را در نظر گیرد و به رعایت حقوق اجتماعی آن‌ها توجه ویژه‌ای داشته باشد. همچنین بر مبنای یافته‌های این تحقیق برای افزایش اعتماد اجتماعی در کشور، عملکرد سازمان‌ها باید بر مبنای ضوابط و مقررات باشد نه بر مبنای پارتی‌بازی و عدم رعایت عدالت و برابری. مسئولین مربوطه باید از بین بردن اشکال مختلف طرد اجتماعی و ارائه آموزش‌های لازم همراه با مهارت‌های پایه‌ای برای دستیابی به زندگی ایده‌آل، تأمین آزادی در اجرای مناسک، آزادی بیان و عقیده و حذف محدودیت‌های استخدامی برای اقلیت‌ها را در دستور کار خود قرار دهند.

منابع

- پاتنام، رابرت. (۱۳۸۰). *دموکراسی و سنت‌های مدنی*. ترجمه: محمدتقی، دل افروز. تهران: انتشارات روش.
- تاجبخش، کیان. (۱۳۸۵). *سرمایه اجتماعی: اعتماد، دموکراسی و توسعه*. مترجمان: افشین، خاکباز؛ و حسن، پویان. تهران: نشر شیرازه.
- حیدرآبادی، ابوالقاسم. (۱۳۹۰). *اعتماد اجتماعی و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن (تحقیقی در شهرهای استان مازندران)*. رساله دکترای جامعه‌شناسی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
- خادمی، بهیود؛ دین‌دار، الهام؛ و ایروانی، محمدرضا. (۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های شهر جهرم)، *فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی*. سال پنجم، شماره ۱۳، صص ۱۵۸-۱۲۵.
- درانی، کمال؛ و رشیدی، زهرا. (۱۳۸۷). بررسی تعاریف مفاهیم و چگونگی ابعاد سرمایه اجتماعی (با تاکید بر اعتماد اجتماعی)، *ماهنامه مهندسی فرهنگی*. سال سوم، شماره ۱۸-۱۷، صص ۱۹-۸.
- ریتزر، جورج. (۱۳۹۸). *نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر*. ترجمه: محسن، ثلاثی. تهران: انتشارات علمی.
- زومکا، پیوتر. (۱۳۸۶). *اعتماد نظریه جامعه‌شناختی*. ترجمه: غلامرضا، غفاری. تهران: نشر شیرازه.
- زومکا، پیوتر. (۱۳۸۴). *اعتماد یک نظریه جامعه‌شناختی*. ترجمه: فاطمه، گلابی. تبریز: نشر ستوده.
- سراج‌زاده، سیدحسین؛ مومنی، سمیه؛ و درویشی، هادی. (۱۳۹۷). بررسی جامعه‌شناختی زیست اجتماعی زرتشتیان شهر تهران به عنوان یک اقلیت مذهبی، *فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران*. دوره هفتم، شماره ۳، صص ۵۲۲-۴۹۷.
- شارع‌پور، محمود؛ رزاقی، نادر؛ و غلام‌زاده، خلیل. (۱۳۹۰). بررسی رابطه انواع اعتماد با اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه مازندران، *مطالعات اجتماعی ایران*. سال چهارم، شماره ۳، (پیاپی ۱۱)، صص ۵۳-۴۰.
- صالحی امیری، سیدرضا. (۱۳۸۸). *مدیریت منازعات قومی در ایران*. تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک مجمع تشخیص مصلحت نظام.
- عسگری، حشمت‌الله؛ و شرافت، سجاد. (۱۳۹۲). تحلیل عوامل مؤثر بر شکل‌گیری اعتماد اجتماعی در جوامع روستایی مطالعه موردی: دهستان هجدان دشت، شهرستان مهران، *پژوهش‌های روستایی*. دوره ۴، شماره ۴، (پیاپی ۱۶)، صص ۸۷۹-۸۵۱.
- غلامی، محمدرضا؛ و علیزاده، رضا. (۱۳۹۶). تحلیل جامعه‌شناختی مفهوم غرور ملی در ایران، *فصلنامه مطالعات ملی*. سال هجدهم، شماره ۴، (۷۲)، صص ۱۳۶-۱۱۹.
- فرزید، محمدمهدی. (۱۳۹۰). *سرمایه اجتماعی و اثر آن بر رفاه اجتماعی مطالعه موردی نواحی روستایی منطقه طالقان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رفاه اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران.
- فیروزی زرگر، عدالت؛ و علمی، محمود. (۱۳۹۲). بررسی رابطه رضایت از زندگی و گرایش به ناپهنجاری‌های اجتماعی در بین جوانان شهر بیله‌سوار، *مطالعات جامعه‌شناسی*. سال پنجم، شماره ۲۰، صص ۳۸-۲۳.
- کلمن، جیمز. (۱۳۹۰). *بنیادهای نظریه اجتماعی*. ترجمه: منوچهر، صبوری. تهران: نشر نی.
- وثوقی، منصور؛ و آرام، هاشم. (۱۳۸۸). بررسی اعتماد اجتماعی و عوامل مؤثر بر آن در شهر خلخال (استان اردبیل)، *پژوهشنامه علوم اجتماعی*. سال سوم، شماره ۳، صص ۱۵۳-۱۳۳.
- Bolourchi, N. (2018). The Sacred Defense: Sacrifice and Nationalism Across Minority Communities in Post-Revolutionary Iran, *Journal of the American Academy of Religion*. Vol. 86, No. 3, P.p: 724-758.
- Cecolin, A. (2016). *Iranian Jews in Israel Between Persian Cultural Identity and Israeli Nationalism*. I.B. Tauris & Co. Ltd London, New York.
- Foltz, R. (2011). Zoroastrians in Iran: what future in the homeland?, *The Middle East Journal*. 65, (1), P.p: 73-84.
- Hoff, S. and Vrooman, C. (2011). *Dimensions of Social Exclusion, Towards an Improved Instrument*. The Hague: Social and Cultural Planning Office.

-
- Gereke J. Schaub M. and Baldassarri D. (2018). Ethnic Diversity, Poverty and Social Trust in Germany; Evidence from a Behavioral Measure of Trust, **PLOS ONE**. 13, (7), e0199834.
- Inglehart, R. (1999). **Trust; Well- being and Democrac**. In Warren Marke (ed.) Democracy and Trust, Cambridge University Press, P.p: 88-120.
- Watson, S. (2005). **Agent in Search of Actor**. New York: Columbia university press.
- Putnam, R. (1993). **Making Democracy Work Civic Traditional in Modern Italy**. Princeton: princeton University press.

Sociological Study of the effective Factors on Social Trust of the Country's Religious Minorities (Case study: Zoroastrian Community in Tehran)

Seyedeh Hakimeh Hashemi

Ph.D. Student in Economic Sociology and Development, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Seyed Reza Salehi Amiri

Associate Professor of Cultural Management, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Responsible author).

Shahla Kazemipour Sabet

Associate Professor, Department of Demography, University of Tehran, Tehran, Iran.

Meysam Musaei

Professor, Department of Social Planning and Development, University of Tehran, Tehran, Iran.

Ali Baghaei Sarabi

Assistant Professor, Department of Sociology, Social Science Faculty, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

The main purpose of this study is sociological analysis of factors affecting the social trust of Zoroastrians in Tehran. In this research, the theory of Putnam, Giddens, Coleman, Inglehart, Sztopka, Offe, and Johnson has been selected as the theoretical framework of the research. The research method is survey, sampling method is multi-stage cluster sampling and data collection tool is a questionnaire. The statistical population of the study consists of all Zoroastrians living in Tehran, which according to the statistics of the Zoroastrian Association of Tehran is about 7000 people. In this study, the sample size using the Cochran's formula is equal to 210 people. The results show that, the level of social trust is 20.9% of respondents at a low level, 52.4% at a medium level and 26.7% at a high level. In this study, the relationship between the variables of socioeconomic status, feeling of social security, life satisfaction, feeling of discrimination and social exclusion with social trust is significant and the factors of feeling of discrimination and social exclusion were found to have the greatest impact on social trust, but the relationship between individual characteristics (Except age) with social trust is rejected. The results of regression test of this study show that 33.5% of the dependent variable changes are explained by the independent variables of this study.

Key words: *Feeling of social security, Feeling of discrimination, Feeling of exclusion, Social trust, Life satisfaction, Zoroastrians, Social exclusion.*